

European Network of Ombudspersons for Children

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Συνηγόρων του Παιδιού (ΕΝΟC)

Δήλωση θέσης "COVID-19: μαθαίνοντας για το μέλλον"

Υιοθετήθηκε στην 25η Γενική Συνέλευση του ΕΝΟC, 29 Σεπτεμβρίου 2021

Στο μέλλον, όλα τα μέτρα έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση μιας δημόσιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης, τα οποία ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στα δικαιώματα των παιδιών, όπως αυτά κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού-ΔΣΔΠ), θα πρέπει να θεσπίζονται μόνον εφόσον είναι: αναγκαία, αναλογικά, αμερόληπτα και χρονικά περιορισμένα. Όλα τα μέτρα έκτακτης ανάγκης θα πρέπει να επανεξετάζονται σε συνεχή βάση, με προτεραιότητα να αποφεύγονται ή να ελαχιστοποιούνται τυχόν αρνητικές επιπτώσεις στα δικαιώματα των παιδιών.

Το ΕΝΟC συνιστά θερμά στην Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ να εκδώσει Γενικό Σχόλιο σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ώστε να συμβάλει στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών στο μέλλον.

Το ΕΝΟC συνιστά επίσης θερμά σε όλες τις δημόσιες αρχές να υιοθετήσουν την Προσέγγιση για τα Δικαιώματα του Παιδιού¹ κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ανά πάσα στιγμή, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι αποφάσεις και οι δράσεις τους βασίζονται στη ΔΣΔΠ και σέβονται τα δικαιώματα όλων των παιδιών.

¹ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Προσέγγιση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως αυτή υιοθετήθηκε στην παρούσα Δήλωση θέσης βλ. <https://childrenslegalcentre.wales/resources/> (πρόσβαση Σεπτέμβριος 2021)

European Network of Ombudspersons for Children

Η παρούσα Δήλωση θέσης 2021 του ENOC βασίζεται στην έρευνα με τίτλο «Χαρτογράφηση των επιπτώσεων των μέτρων έκτακτης ανάγκης που θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού στα μέλη του ENOC»², στη διαβούλευση με τα μέλη του ENOC κατά το εαρινό σεμινάριο του ENOC και στην περαιτέρω διαδικτυακή διαβούλευση με τα Μέλη καθώς και στις συμβουλές του Ευρωπαϊκού Δικτύου Νέων Συμβούλων (ΕΝΥΑ). Η έκθεση και οι συστάσεις σχετικά με τον Covid-19 που εκπόνησε το ΕΝΥΑ είναι διαθέσιμες [εδώ](#).

Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Το ENOC έχει εφαρμόσει πέντε αλληλένδετες αρχές της Προσέγγισης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (βλ. υποσημείωση 1), για την ανάλυση των πορισμάτων της έρευνας, σχετικά με τα μέτρα έκτακτης ανάγκης που έλαβαν τα κράτη μέλη του ENOC για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19 και, λαμβάνονται υπόψη, ως πλαίσιο για τις συστάσεις, ως προς την ανάληψη δράσης εκ μέρους των κυβερνήσεων, των δημόσιων αρχών και των άλλων αρχών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα δικαιώματα των παιδιών γίνονται σεβαστά, προστατεύονται και εκπληρώνονται σε κάθε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Οι πέντε αρχές είναι οι ακόλουθες:

- **Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών:** τα δικαιώματα των παιδιών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις αποφάσεις και τις ενέργειες. Η έρευνά μας σχετικά με τα μέτρα έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19 στα κράτη μέλη του ENOC εγείρει σοβαρές ανησυχίες σχετικά με το ότι τα δικαιώματα των παιδιών δεν είχαν προτεραιότητα κατά την ανάπτυξη/θέσπιση των μέτρων έκτακτης ανάγκης και ότι, ως εκ τούτου, τα δικαιώματα των παιδιών επηρεάστηκαν αρνητικά. Ένα ζήτημα που προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία είναι ότι τα μέτρα έκτακτης ανάγκης έχουν μειώσει σημαντικά τις ευκαιρίες εντοπισμού παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο βίας ή κακοποίησης ή τις ευκαιρίες πρόσβασης των παιδιών σε βοήθεια και προστασία.

²<http://enoc.eu/wp-content/uploads/2021/10/Synthesis-Report-COVID-19-learning-for-the-future.pdf>

European Network of Ombudspersons for Children

- **Ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων σε βάρος των παιδιών:** τα παιδιά πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης και να μην υφίστανται καμία δυσμενή διάκριση για κανέναν λόγο οποιαδήποτε στιγμή. Η έρευνά μας αποκαλύπτει ότι τα παιδιά ως πληθυσμός και ειδικά ομάδες παιδιών — ιδίως παιδιά με πρόσθετες μαθησιακές ανάγκες, παιδιά με αναπηρία, παιδιά με ψυχική ασθένεια, παιδιά με ήπια έως μέτρια προβλήματα ψυχικής υγείας, παιδιά που έχουν ανατεθεί σε δημόσια πρόνοια, παιδιά αιτούντα άσυλο ή πρόσφυγες, παιδιά διαζευγμένων ή χωρισμένων γονέων και παιδιά στο σύστημα δικαιοσύνης ανηλίκων— ήταν πιθανότερο να επηρεαστούν αρνητικά από τα μέτρα έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19.
- **Ενδυνάμωση του παιδιού:** τα παιδιά θα πρέπει να υποστηρίζονται για να ασκούν όλα τα δικαιώματά τους, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής πληροφοριών, πόρων και ευκαιριών. Η έρευνά μας αποκαλύπτει ότι η θέσπιση επείγοντων μέτρων για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19 (ιδίως το κλείσιμο των σχολείων και των άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων) οδήγησε σε λιγότερες ευκαιρίες για τα παιδιά να ασκούν τα δικαιώματά τους, ιδίως τα εκπαιδευτικά τους δικαιώματα, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι, καθώς τη συμμετοχή σε δραστηριότητες παιχνιδιού και αναψυχής.
- **Συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων:** οι απόψεις των παιδιών πρέπει να ακούγονται και να τους αποδίδεται η δέουσα βαρύτητα σε κάθε διαδικασία λήψης αποφάσεων που τα επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα. Η έρευνά μας εγείρει σοβαρές ανησυχίες σχετικά με τη γενική έλλειψη διαβούλευσης με τα παιδιά όσον αφορά τα μέτρα έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19, καθώς και την απουσία συμμετοχής των παιδιών κατά τη διάρκεια ανάπτυξης των μέτρων έκτακτης ανάγκης.

European Network of Ombudspersons for Children

- **Λογοδοσία προς τα παιδιά:** οι κυβερνήσεις, οι δημόσιες αρχές και οι οργανισμοί του ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να λογοδοτούν στα παιδιά για τυχόν αποφάσεις και ενέργειες που επηρεάζουν τα δικαιώματά τους. Η έρευνά μας δείχνει έντονα ότι τα μέτρα έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19 είχαν σε μεγάλο βαθμό αρνητικό αντίκτυπο στα δικαιώματα των παιδιών. Ωστόσο, καταδεικνύει επίσης ότι οι μηχανισμοί λογοδοσίας που υπάρχουν στα κράτη μέλη του ENOC είναι συχνά ανεπαρκείς για να δώσουν τη δυνατότητα στα παιδιά (ή σε όσους τα εκπροσωπούν) να αμφισβητήσουν αποτελεσματικά τη θέσπιση μέτρων έκτακτης ανάγκης. Η έρευνα αποκαλύπτει επίσης ότι η παρακολούθηση των παραβιάσεων των δικαιωμάτων των παιδιών είναι συχνά ανεπαρκής, π.χ. παρατηρήθηκε έλλειψη δεδομένων σχετικά με τη βία κατά των παιδιών.

European Network of Ombudspersons for Children

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Το ENOC καλεί τα διεθνή και ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τα κράτη, τις εθνικές, περιφερειακές κυβερνήσεις και τις τοπικές/δημοτικές αρχές, καθώς και όλες τις άλλες αρμόδιες αρχές, και προτρέπει τους φορείς του ιδιωτικού τομέα³, να υιοθετήσουν τις ακόλουθες συστάσεις προκειμένου να διασφαλίσουν τον σεβασμό, την προστασία και την πραγμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών ως απάντηση σε μελλοντικές επείγουσες καταστάσεις.

Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών

1. Ενσωμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών στη λήψη νομοθετικών, πολιτικών και δημοσιονομικών αποφάσεων, ούτως ώστε να δίνεται προτεραιότητα στα δικαιώματα των παιδιών κατά τη λήψη αποφάσεων ανά πάσα στιγμή, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

α. Να διασφαλίσουν ότι οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα ενεργούν πάντοτε σύμφωνα με τη ΔΣΔΠ, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

β. Να διασφαλίσουν ότι η Εκτίμηση της Επίδρασης στα Δικαιώματα του Παιδιού (CRIA⁴) εφαρμόζεται σε όλα πολιτικά, νομοθετικά και έκτακτης ανάγκης μέτρα που λαμβάνονται, προκειμένου να προσδιοριστεί κατά πόσον αυτά έχουν αρνητικό αντίκτυπο στα παιδιά, και ιδίως στις ομάδες παιδιών που βρίσκονται ήδη σε ευάλωτη κατάσταση ή μειονεκτική θέση.

γ. Η CRIA πρέπει να εφαρμόζεται στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάπτυξης των πολιτικών, νομοθετικών και έκτακτης ανάγκης μέτρων, ούτως ώστε η αξιολόγηση αυτή να

³ UN Committee on the Rights of the Child, *General comment No. 16 (2013) on State obligations regarding the impact of the business sector on children's rights**, CRC/C/GC/16 2013

⁴ Βλ. ENOC Common Frame of Reference for CRIA – A guide to carry out CRIA

<http://enoc.eu/wpcontent/uploads/2020/12/ENOC-Common-Framework-of-Reference-FV.pdf> (πρόσβαση Αύγουστος 2021); Βλ. ENOC Δήλωση 2020 με θέμα «Εκτίμηση Επίδρασης στα δικαιώματα των παιδιών (CRIA)»: <http://enoc.eu/wp-content/uploads/2020/11/ENOC-2020-Position-Statement-on-CRIA-FV-1.pdf> (πρόσβαση Αύγουστος 2021)

Γραμματεία ENOC

Συμβούλιο της Ευρώπης

Κτίριο «Αγορά»

Γραφείο B5 07

67075 Στρασβούργο Cedex

Ιστοσελίδα www.enoc.eu

Τηλ. + 33 3 90 21 54 88

Email secretariat@ombudsnet.org

European Network of Ombudspersons for Children

λαμβάνεται δεόντως υπόψη από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και να μην εφαρμόζεται αναδρομικά για την προσαρμογή της ήδη ληφθείσας απόφασης.

δ. Να διασφαλίσουν ότι εφαρμόζεται CRIA σε κάθε υφιστάμενο σχεδιασμό για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης ή να καταρτίσουν και να δημοσιεύσουν ένα εκ των προτέρων σχέδιο, στο οποίο θα καθορίζεται ο τρόπος με τον οποίο οι κυβερνήσεις και οι άλλες δημόσιες αρχές θα λαμβάνουν υπόψη και θα διασφαλίζουν τη μέγιστη δυνατή συμμόρφωση με τη ΔΣΔΠ σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

ε. Να ορίσουν υπεύθυνα πρόσωπα και/ή να συστήσουν ομάδα με άμεση και οριζόντια ευθύνη (π.χ. διυπουργική ομάδα) για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών καθώς και για την αξιοποίηση της εξωτερικής εμπειρογνωμοσύνης, π.χ. Ειδικοί Σύμβουλοι για τα Παιδιά, όπως οι Συνήγοροι του Παιδιού, προκειμένου να υπάρχει ενημέρωση κατά τη λήψη αποφάσεων ανά πάσα στιγμή, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

στ. Να προσδιορίσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διαφυλαχθούν και θα διατεθούν οι πόροι στον μέγιστο δυνατό βαθμό, ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός, η προστασία και η πραγμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών σε κάθε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

ζ. Να διασφαλίσουν ότι ο προϋπολογισμός είναι διαφανής και προβλέπει ποσοστό δαπανών για τα παιδιά σε όλες τις περιόδους, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

η. Να διασφαλίσουν ότι δεν καθυστερεί η θέσπιση νομοθεσίας ουσιώδους σημασίας για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, ακόμη και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

θ. Να διασφαλίσουν ότι εφαρμόζονται μέτρα άμβλυσης, έτσι ώστε η εκπαίδευση, η κοινωνική περίθαλψη, η υγειονομική περίθαλψη, η αστική και ποινική δικαιοσύνη, οι Εθνικοί Θεσμοί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRIs) και η ανεξάρτητη συνηγορία να είναι διαθέσιμες, αποδεκτές, προσβάσιμες και καλής ποιότητας⁵ στα παιδιά σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

⁵ Βλ. UN Committee on the Rights of the Child, *General comment No. 15 on the right of the child to the*

European Network of Ombudspersons for Children

ι. Να διασφαλίσουν την παροχή πόρων και κατάρτισης σε όλους τους επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά, για τον εντοπισμό και την προστασία των παιδιών που ενδέχεται να βιώνουν βία.

ια. Να διασφαλίσουν ότι όλες οι Στρατηγικές Ανταπόκρισης/ Ανάκαμψης λαμβάνουν υπόψη την επίδρασή τους (χρησιμοποιώντας τις CRIA και CRIE) στα παιδιά και σε συγκεκριμένες ομάδες παιδιών καθώς και στα δικαιώματά τους.

ιβ. Να εξασφαλίσουν επενδύσεις στην εκπαίδευση, την κοινωνική περίθαλψη και τις υπηρεσίες υγείας (συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας) και να διασφαλίσουν διατομεακή στήριξη για όλα τα παιδιά και ιδίως για τα ευάλωτα παιδιά, διασφαλίζοντας ότι όλες οι υπηρεσίες είναι διαθέσιμες, αποδεκτές, προσβάσιμες και καλής ποιότητας κατά τη διάρκεια της έκτακτης ανάγκης.

Ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων

2. Διασφάλιση ότι οι αποφάσεις και οι δράσεις σε όλα τα επίπεδα δεν εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις εις βάρος των παιδιών και/ή συγκεκριμένων ομάδων παιδιών οποτεδήποτε, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

α. Να θεσπίσουν νομοθεσία και πολιτικές για την πρόληψη των διακρίσεων εις βάρος των παιδιών ανά πάσα στιγμή.

β. Να απαιτήσουν την ανάληψη δράσης, συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης πρόσθετων πόρων και ειδικής βοήθειας για την εξάλειψη ή τον μετριασμό τυχόν προβλεπόμενων δυσμενών διακρίσεων των μέτρων έκτακτης ανάγκης στα παιδιά ή/και σε ομάδες παιδιών.

γ. Να θεσπίσουν ισχυρούς μηχανισμούς για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τον αντίκτυπο και τις εμπειρίες των παιδιών (συμπεριλαμβανομένων αναλυτικών δεδομένων για διάφορες ομάδες παιδιών) σε περιόδους έκτακτης ανάγκης και να διασφαλίσουν ότι τα σχετικά δεδομένα (ποσοτικά και ποιοτικά) είναι διαθέσιμα για την ανάπτυξη των μέτρων έκτακτης ανάγκης.

enjoyment of the highest attainable standard of health CRC/C/15/2013 παρ. 113-116 για μια πλήρη περιγραφή των Διαθεσιμότητα, Προσβασιμότητα, Αποδοχή, Ποιοτικό Πλαίσιο.

European Network of Ombudspersons for Children

δ. Να διασφαλίσουν ότι οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με οποιαδήποτε κατάσταση έκτακτης ανάγκης δεν εισάγουν διακρίσεις εις βάρος παιδιών ή ομάδων παιδιών, παρουσιάζοντάς τα ως «πρόβλημα» που πρέπει να αντιμετωπιστεί με μέτρα έκτακτης ανάγκης.

ε. Να διασφαλίσουν ότι κάθε δημόσια έρευνα (ή άλλη δημόσια συλλογή στοιχείων) σχετικά με τον αντίκτυπο της κατάστασης έκτακτης ανάγκης ή των μέτρων έκτακτης ανάγκης λαμβάνει υπόψη τον αντίκτυπο στα παιδιά και στα δικαιώματα των παιδιών, συμπεριλαμβάνοντας τα αίτια για τυχόν δυσμενείς διακρίσεις εις βάρος των παιδιών ή των ομάδων παιδιών.

στ. Όταν υπάρχουν βελτιώσεις στις πρακτικές και στην παροχή υπηρεσιών προς τα παιδιά στο πλαίσιο αντιμετώπισης μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης, αυτές θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, να διατηρούνται και να ενισχύονται, αντί η κατάσταση να επανέρχεται στο σημείο που βρισκόταν πριν από τη συνθήκη έκτακτης ανάγκης.

Ενδυνάμωση των παιδιών

3. Ενίσχυση της γνώσης και της κατανόησης των παιδιών για τα δικαιώματά τους, μέσω της εκπαίδευσης και της ενημέρωσης, ώστε τα παιδιά να μπορούν να ασκούν και να αξιοποιούν τα δικαιώματά τους, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

α. Να διασφαλίσουν ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα για τα παιδιά όλων των ηλικιών περιλαμβάνουν εκπαίδευση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και μηχανισμούς για την διεκδίκηση και την ενδυνάμωση των δικαιωμάτων, συμπεριλαμβάνοντας τον τρόπο με τον οποίο οι Συνήγοροι του Παιδιού προστατεύουν τα δικαιώματα σε συγκεκριμένες χώρες.

β. Να λάβουν όλα τα εύλογα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα σχολεία (και τα άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα) παραμένουν ανοικτά και προσβάσιμα σε όλα τα παιδιά, και ότι κάθε κλείσιμο των σχολείων αποτελεί μέτρο απολύτως έσχατης ανάγκης και αντιστρέφεται το συντομότερο δυνατόν.

γ. Να λάβουν όλα τα εύλογα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι χώροι στους οποίους τα παιδιά κοινωνικοποιούνται και παίζουν παραμένουν ανοιχτοί και προσβάσιμοι σε όλα

European Network of Ombudspersons for Children

τα παιδιά, καθώς και ότι κάθε κλείσιμο αυτών αποτελεί μέτρο απολύτως έσχατης ανάγκης και αντιστρέφεται το συντομότερο δυνατόν.

δ. Όταν τα σχολεία (και τα άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα) είναι κλειστά, να παρέχουν αδιαλείπτως αναπληρωματικές και υψηλής ποιότητας προσαρμοσμένες εκπαιδευτικές υπηρεσίες (συμπεριλαμβάνοντας θεραπευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες), προσβάσιμες σε όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με πρόσθετες μαθησιακές ανάγκες.

ε. Να δώσουν προτεραιότητα και να στηρίζουν τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση, ώστε να έχουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τον εξοπλισμό και τις υποδομές (π.χ. ευρυζωνικές συνδέσεις) για την πρόσβαση και την αποτελεσματική και ασφαλή χρήση του ψηφιακού περιβάλλοντος (συμπεριλαμβάνοντας την ευαισθητοποίηση σχετικά με τους κινδύνους, π.χ. κυβερνοεκφοβισμός ή σεξουαλική εκμετάλλευση)⁶, μεταξύ άλλων και κατά τις περιόδους έκτακτης ανάγκης.

στ. Να παρέχουν στα παιδιά προσβάσιμες, ηλικιακά κατάλληλες και αξιόπιστες πληροφορίες (από αξιόπιστη πηγή) σχετικά με κάθε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ώστε όλα τα παιδιά να είναι σε θέση να κάνουν επιλογές και να ασκούν τα δικαιώματά τους.

ζ. Να παρέχουν στα παιδιά προσβάσιμες και ηλικιακά κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τους ανεξάρτητους θεσμούς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις υπηρεσίες συνηγορίας και τους επαγγελματίες νομικούς συμβούλους, και να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες αυτές παραμένουν διαθέσιμες σε όλα τα παιδιά ανά πάσα στιγμή.

Συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων

4. Διασφάλιση ότι οι απόψεις των παιδιών ακούγονται και λαμβάνουν τη δέουσα σημασία σε κάθε διαδικασία λήψης αποφάσεων που τα επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα, ούτως ώστε οι απόψεις τους να λαμβάνονται πλήρως υπόψη σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

⁶ Βλ. ENOC Statement on Children's Rights in the Digital Environment <http://enoc.eu/wpcontent/uploads/2019/10/ENOC-2019-Statement-on-Childrens-Rights-in-the-Digital-Environment.pdf> (πρόσβαση Αύγουστος 2021)

European Network of Ombudspersons for Children

- α. Να θεσπίσουν μηχανισμούς⁷ για την υποστήριξη των παιδιών ώστε να συμμετέχουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη όλων των πολιτικών και της νομοθεσίας, συμπεριλαμβάνοντας των μέτρων έκτακτης ανάγκης.
- β. Να διασφαλίσουν ότι οι Συνήγοροι του Παιδιού μπορούν να συνεχίσουν να ενεργούν ως ανεξάρτητοι υπερασπιστές για τα παιδιά, να μιλούν και να συνηγορούν εξ ονόματός τους σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.
- γ. Όταν οι φυσικοί χώροι συνάντησης δεν είναι διαθέσιμοι στα παιδιά, να δημιουργήσουν ασφαλείς «εικονικούς χώρους» για τα παιδιά ώστε να συζητούνται κοινές ανησυχίες και ζητήματα κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε έκτακτης ανάγκης⁸.
- δ. Να διαβουλευθούν με τα παιδιά κατά τη διάρκεια και μετά από μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ώστε οι εμπειρίες τους να εμπλουτίσουν τις CRIA, τις CRIE και τα σχέδια αντίδρασης σε κρίσεις καθώς και τις εθνικές στρατηγικές ανάκαμψης.
- ε. Να διενεργούν τακτική αξιολόγηση της συμμετοχής των παιδιών σε όλες τις λειτουργίες και διασφαλίσουν ότι η συμμετοχή αυτή είναι ισχυρή και διαθέσιμη σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.
- στ. Να θεσπίσουν μηχανισμούς μέσω των οποίων παιδιά από διαφορετικά περιβάλλοντα να μπορούν να συμβάλλουν με τις απόψεις και τις εμπειρίες τους στην αντιμετώπιση εκ μέρους των κυβερνήσεων των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- ζ. Να διαθέσουν και να προσδιορίσουν τους πόρους στους προϋπολογισμούς για τη στήριξη της ουσιαστικής συμμετοχής των παιδιών σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

⁷Για παράδειγμα, βλ. Lundy's Participation Model: Lundy, L. 'Voice is not enough, conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child', *British Educational Research Journal* (2007) 33/6, 937

⁸ Βλ. ENOC Statement on Children's Rights in the Digital Environment

<http://enoc.eu/wpcontent/uploads/2019/10/ENOC-2019-Statement-on-Childrens-Rights-in-the-Digital-Environment.pdf> (πρόσβαση Αύγουστος 2021)

Γραμματεία ENOC

Συμβούλιο της Ευρώπης

Κτίριο «Αγορά»

Γραφείο B5 07

67075 Στρασβούργο Cedex

Ιστοσελίδα www.enoc.eu

Τηλ. + 33 3 90 21 54 88

Email secretariat@ombudnet.org

European Network of Ombudspersons for Children

Λογοδοσία

5. Διασφάλιση ότι οι κυβερνήσεις σε όλα τα επίπεδα και οι δημόσιοι οργανισμοί είναι πάντοτε υπόλογοι για τον τρόπο με τον οποίο συμμορφώνονται με τα δικαιώματα των παιδιών, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

α. Να διενεργούν παρακολούθηση (monitoring) των δικαιωμάτων του παιδιού με βάση δείκτες για τα δικαιώματα του παιδιού και να δεσμεύονται σε συγκεκριμένους στόχους (ορόσημα) για τα δικαιώματα του παιδιού, μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

β. Να δημοσιεύουν τακτικές εκθέσεις σχετικά με τις επιδόσεις, με βάση δείκτες για τα δικαιώματα του παιδιού σε περιόδους έκτακτης ανάγκης και να προβαίνουν στη διάδοση των πορισμάτων.

γ. Να ενθαρρύνουν την ανεξάρτητη παρακολούθηση (π.χ. από τους Συνηγόρους του Παιδιού και τα παιδιά), μεταξύ άλλων και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

δ. Να διασφαλίσουν ότι οι Συνήγοροι του Παιδιού, μπορούν να συνεχίσουν να ζητούν από τις κυβερνήσεις να λογοδοτούν για τον σεβασμό, την προστασία και την πραγμάτωση των δικαιωμάτων των παιδιών σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

ε. Να διασφαλίσουν ότι όλα τα ιδρύματα στα οποία διαμένουν τα παιδιά (π.χ. παιδιά που έχουν ανατεθεί σε δημόσια πρόνοια, ανήλικοι παραβάτες, παιδιά αιτούντα άσυλο και πρόσφυγες, παιδιά με αναπηρία, παιδιά με πολύπλοκες καταστάσεις ψυχικής υγείας κ.λπ.) παρακολουθούνται συνεχώς με βάση τους δείκτες για τα δικαιώματα του παιδιού, ιδίως σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

στ. Να διασφαλίσουν ότι παρέχεται στην οικογένεια, ως περιβάλλον για την ανάπτυξη και την ευημερία των παιδιών, η αναγκαία προστασία και βοήθεια σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

ζ. Να παρέχουν στα παιδιά προσβάσιμες και ηλικιακά κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία υποβολής καταγγελιών και να διασφαλίσουν ότι η διαδικασία αυτή είναι προσβάσιμη και φιλική προς τα παιδιά (και σχετικά με τον ρόλο του Συνηγόρου του Παιδιού) για την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων, και ότι αυτή παραμένει διαθέσιμη σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

European Network of Ombudspersons for Children

η. Να παρέχουν στα παιδιά προσβάσιμες και ηλικιακά κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία βάσει της οποίας οι κυβερνήσεις και οι δημόσιες αρχές πρέπει να λογοδοτούν για την παραβίαση των δικαιωμάτων τους, καθώς και σχετικά με τον τρόπο παροχής έννομης προστασίας (εφόσον υπάρχει) και να διασφαλίσουν ότι οι διαδικασίες αυτές είναι φιλικές προς τα παιδιά και προσβάσιμες και παραμένουν διαθέσιμες σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

European Network of Ombudspersons for Children

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ— Περίληψη των πορισμάτων της Συγκεφαλαιωτικής Έκθεσης του ENOC με τίτλο «Χαρτογράφηση των επιπτώσεων των μέτρων έκτακτης ανάγκης που θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού στα μέλη του ENOC»⁹.

Ο αντίκτυπος των μέτρων έκτακτης ανάγκης εν γένει

- Στα μέλη όπου οι ερωτηθέντες είναι αρμόδιοι για την καταγραφή καταγγελιών από τα παιδιά και από τους εκπροσώπους τους (91 % των ερωτηθέντων) σημειώθηκε σημαντική αύξηση του αριθμού των καταγγελιών που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας.
- Υπήρξαν ορισμένες αρνητικές επιπτώσεις στα δικαιώματα των παιδιών που προέκυψαν από τα μέτρα έκτακτης ανάγκης.
- Οι κύριοι τομείς με αρνητικές επιπτώσεις είναι οι εξής: το δικαίωμα στην εκπαίδευση · η ψυχική υγεία· η βία κατά των παιδιών· ο αντίκτυπος στο δικαίωμα των παιδιών για παιχνίδι και στο δικαίωμα των παιδιών για ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο και για την επικοινωνία τους με τις οικογένειές τους.
- Όταν θεσπίστηκαν τα μέτρα έκτακτης ανάγκης, οι κυβερνήσεις πολλών μελών (αλλά όχι όλων) του ENOC δεν έλαβαν υπόψη τα δικαιώματα των παιδιών.
- Υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι κυβερνήσεις άντλησαν διδάγματα από την πανδημία και λαμβάνουν όλο και περισσότερο υπόψη τα δικαιώματα των παιδιών.

Στην πλειονότητα των μελών διαπιστώθηκε ότι τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είχαν αρνητικό αντίκτυπο στα δικαιώματα των παιδιών σε σχέση με:

- Την εκπαίδευση.
- Το παιχνίδι και την αναψυχή.
- Την ψυχική υγεία.

⁹ <http://enoc.eu/wp-content/uploads/2021/10/Synthesis-Report-COVID-19-learning-for-the-future.pdf>

European Network of Ombudspersons for Children

- Τη σωματική υγεία.
- Το επαρκές βιοτικό επίπεδο.
- Τη βία κατά των παιδιών.
- Τις διακρίσεις εις βάρος των παιδιών.
- Τα πολιτικά δικαιώματα και τις ελευθερίες.
- Τα γενικά μέτρα εφαρμογής.

Ο αντίκτυπος των μέτρων έκτακτης ανάγκης: Σε θεματικούς τομείς που χρησιμοποιούνται για την υποβολή εκθέσεων εκ μέρους Κράτους Μέλους στην Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Γενικά Μέτρα Εφαρμογής της ΔΣΔΠ (ΓΜΕ):

- Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είχαν αρνητικό αντίκτυπο στα Γενικά Μέτρα Εφαρμογής.
- Ο εθνικός σχεδιασμός και ο συντονισμός της εφαρμογής των δικαιωμάτων του παιδιού έχουν επηρεαστεί αρνητικά από τα μέτρα έκτακτης ανάγκης.
- Υπήρξε γενική έλλειψη προσοχής στα δικαιώματα του παιδιού κατά για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα μέτρα έκτακτης ανάγκης.
- Τα παιδιά ή οι ειδικοί σύμβουλοι παιδιών έχουν αποκλειστεί σε μεγάλο βαθμό από τις αποφάσεις σχετικά με τα μέτρα έκτακτης ανάγκης.
- Τα παιδιά που θεωρούνται ήδη «ευάλωτα» είναι πιθανότερο να πληγούν σοβαρά ή να υποστούν δυσανάλογες διακρίσεις, ως συνέπεια των επιπτώσεων των μέτρων έκτακτης ανάγκης στα ΓΜΕ.
- Ορισμένες κυβερνήσεις έχουν λάβει μέτρα για την αποτελεσματική ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων των μέτρων έκτακτης ανάγκης στα ΓΜΕ, μεταξύ των οποίων: η εισαγωγή συμβουλευτικών και τηλεφωνικών γραμμών που απευθύνονται σε παιδιά, η διάθεση τεστ για Covid-19, η αύξηση της υποστήριξης της εκπαίδευσης στο ψηφιακό περιβάλλον και η διάθεση πρόσθετων πόρων για τη στήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

European Network of Ombudspersons for Children

- Ο έλεγχος από τους Συνηγόρους του Παιδιού είναι συχνά καίριας σημασίας για την ελαχιστοποίηση του αντίκτυπου των μέτρων έκτακτης ανάγκης στα ΓΜΕ.

Γενικές Αρχές της ΔΣΔΠ:

- Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είχαν αρνητικό αντίκτυπο στις Γενικές Αρχές της ΔΣΔΠ.
- Πολλές ομάδες παιδιών έχουν πληγεί δυσανάλογα από τα μέτρα έκτακτης ανάγκης, ιδίως παιδιά με πρόσθετες μαθησιακές ανάγκες, παιδιά με αναπηρία, παιδιά με ψυχική ασθένεια, παιδιά με ήπια έως μέτρια προβλήματα ψυχικής υγείας, παιδιά που έχουν ανατεθεί σε δημόσια πρόνοια, παιδιά αιτούντα άσυλο ή πρόσφυγες, παιδιά διαζευγμένων ή χωρισμένων γονέων και παιδιά στο σύστημα δικαιοσύνης
- Τα παιδιά δεν αντιμετωπίζονται ως συγκεκριμένο ακροατήριο για τους σκοπούς της διαβούλευσης ή της διάδοσης των πληροφοριών σχετικά με την πανδημία.
- Τα παιδιά έχουν αντιμετωπιστεί περισσότερο ως αντικείμενα των μέτρων έκτακτης ανάγκης παρά ως συμμετέχοντες στη διαμόρφωσή τους.
- Η πανδημία ανέδειξε τις ανισότητες μεταξύ ομάδων παιδιών.
- Οι Γενικές Αρχές δεν είχαν προτεραιότητα στην ανάπτυξη των μέτρων έκτακτης ανάγκης, αλλά αυτό βελτιώθηκε καθώς η πανδημία προχωρούσε, ως αποτέλεσμα του ελέγχου και της παρέμβασης των Συνηγόρων του Παιδιού, των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ).
- Ορισμένες κυβερνήσεις έχουν λάβει μέτρα για να ελαχιστοποιήσουν αποτελεσματικά τον αρνητικό αντίκτυπο των μέτρων έκτακτης ανάγκης στις Γενικές Αρχές.

Πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες:

- Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είχαν αρνητικό αντίκτυπο στα πολιτικά δικαιώματα και στις ελευθερίες των παιδιών, ιδίως στην ελευθερία του συνέρχεσθαι, καθώς και στο δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και την προστασία της εικόνας.
- Η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και του συνέρχεσθαι έχει περιοριστεί, καθώς πολλά παιδιά, σε διάφορα στάδια της πανδημίας, μπόρεσαν να συναντηθούν μόνο στο διαδίκτυο.

Γραμματεία ENOC

Συμβούλιο της Ευρώπης

Κτίριο «Αγορά»

Γραφείο B5 07

67075 Στρασβούργο Cedex

Ιστοσελίδα www.enoc.eu

Τηλ. + 33 3 90 21 54 88

Email secretariat@ombudsnet.org

European Network of Ombudspersons for Children

- Υπήρξαν δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά με πρόσθετες μαθησιακές ανάγκες και στα παιδιά με αναπηρία.
- Ορισμένα ιδρύματα, όπως τα ιδρύματα κοινωνικής πρόνοιας και τα ιδρύματα αγωγής ανηλίκων, περιόρισαν τις κινήσεις των παιδιών κατά τη διάρκεια της πανδημίας, γεγονός που σε ορισμένες περιπτώσεις χαρακτηρίζεται ως κίνδυνος για την ψυχική υγεία των παιδιών.
- Το «Ψηφιακό χάσμα» σημαίνει ότι ορισμένα παιδιά δεν είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση στον διαδικτυακό χώρο.
- Για ορισμένα παιδιά η μετάβαση σε διαδικτυακή «συνάντηση» προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες για την άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι.
- Υπάρχει ανησυχία για την έλλειψη κανονισμών σε σχέση με την προστασία της ιδιωτικής ζωής των παιδιών και του δικαιώματος στην πληροφόρηση στο διαδίκτυο.

Βία κατά των παιδιών:

- Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είχαν αρνητικό αντίκτυπο στο ζήτημα της βίας κατά των παιδιών.
- Υπάρχει σημαντική ανησυχία για το γεγονός ότι τα παιδιά διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να βιώσουν ενδοοικογενειακή κακοποίηση, διαδικτυακή κακοποίηση, γενική κακοποίηση και παραμέληση, και σεξουαλική εκμετάλλευση.
- Τα παιδιά με αναπηρία, τα παιδιά με πρόσθετες μαθησιακές ανάγκες και τα παιδιά που έχουν ανατεθεί σε δημόσια πρόνοια θεωρούνται πιο ευάλωτα, ενώ ορισμένα παιδιά διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο κακοποίησης και/ αμέλειας.
- Υπάρχουν στοιχεία ότι τα κορίτσια διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο αυξημένης βίας ή κακοποίησης.
- Τα δεδομένα σχετικά με τη βία κατά των παιδιών είναι συχνά ανεπαρκή, με αποτέλεσμα να είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ο πραγματικός αντίκτυπος των μέτρων έκτακτης ανάγκης.
- Σε πολλά μέλη, οι κυβερνήσεις αγωνίστηκαν να διατηρήσουν υπηρεσίες για την προστασία των παιδιών που ενδεχομένως διέτρεχαν σημαντικό κίνδυνο βλάβης.

European Network of Ombudspersons for Children

- Ο αυξημένος χρόνος παραμονής στο σπίτι σημαίνει ότι πολλά παιδιά έχουν εκτεθεί σε αυξημένα επίπεδα βίας, χωρίς το καταφύγιο του σχολείου ως απόδραση.
- Η χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού στο σπίτι σημαίνει ότι τα παιδιά έχουν εκτεθεί σε αυξημένο κίνδυνο κυβερνοεκφοβισμού ή διαδικτυακής σεξουαλικής κακοποίησης/εκμετάλλευσης.
- Οι τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας και οι διαδικτυακές υπηρεσίες ήταν ζωτικής σημασίας για να δοθεί στα παιδιά η δυνατότητα να ζητήσουν βοήθεια όταν διατρέχουν κίνδυνο ή βιώνουν κακοποίηση.
- Σε ορισμένα μέλη συνέχισαν την παροχή υπηρεσιών για όσους διατρέχουν κίνδυνο βίας, για παράδειγμα διατηρώντας τα σχολεία ανοικτά για τα ευάλωτα παιδιά.

Οικογενειακό Περιβάλλον και Εναλλακτική Φροντίδα:

- Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είχαν αρνητικό αντίκτυπο στα δικαιώματα των παιδιών σε σχέση με το οικογενειακό τους περιβάλλον και την εναλλακτική φροντίδα.
- Ιδιαίτερα ανησυχητικά ζητήματα είναι τα εξής: μειωμένη στήριξη για τους γονείς και τις υπηρεσίες παιδικής μέριμνας: παιδιά που στερούνται το οικογενειακό τους περιβάλλον· παιδιά που χωρίζονται από τους γονείς τους· περιορισμένη επικοινωνία με φυλακισμένους γονείς και περιορισμοί στην οικογενειακή επανένωση.
- Υπήρξαν δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά που έχουν ανατεθεί σε δημόσια πρόνοια, στα παιδιά με αναπηρία και στα παιδιά με διαζευγμένους ή χωρισμένους γονείς.
- Οι εργαζόμενοι γονείς σε όλα τα μέλη δεν είχαν επιλογές για τη φροντίδα των παιδιών όταν έκλεισαν τα σχολεία. Οι εργαζόμενοι γονείς αναγκάστηκαν να φροντίσουν τα παιδιά τους, να υποστηρίξουν τη διαδικτυακή σχολική εκπαίδευση και να συνεχίσουν τις εργασιακές τους δεσμεύσεις και έτσι ασκήθηκε πίεση στις οικογένειες και τα παιδιά, ιδίως σε όσα ήταν ήδη ευάλωτα λόγω προϋπάρχουσας μειονεκτικής θέσης.
- Τα μέτρα που ελήφθησαν για τη στήριξη των εργαζόμενων οικογενειών περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την οικονομική βοήθεια, ενώ σε ορισμένες περιοχές δικαιοδοσίας, οι βρεφονηπιακοί σταθμοί, τα νηπιαγωγεία κ.λπ. παρέμειναν ανοικτά για την παροχή παιδικής φροντίδας: ειδικά για τους γονείς που εργάζονται σε βασικές υπηρεσίες.

Γραμματεία ENOC

Συμβούλιο της Ευρώπης

Κτίριο «Αγορά»

Γραφείο B5 07

67075 Στρασβούργο Cedex

Ιστοσελίδα www.enoc.eu

Τηλ. + 33 3 90 21 54 88

Email secretariat@ombudsnet.org

European Network of Ombudspersons for Children

- Τα παιδιά που βρίσκονταν σε ίδρυμα ή σε ανάδοχες οικογένειες είχαν περιορισμένες ή σε ορισμένες περιπτώσεις καθόλου επαφές με τα μέλη της οικογένειας και τις υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας.
- Επίσης αναφέρθηκε ότι παιδιά δεν είχαν τη δυνατότητα να επισκεφθούν τους γονείς τους που βρίσκονταν στη φυλακή.
- Καθώς προχωρούσε η πανδημία, ορισμένες κυβερνήσεις έλαβαν μέτρα για να διασφαλίσουν την τακτική επαφή με τα μέλη της οικογένειας, μεταξύ άλλων, διευκολύνοντας τις επαφές μέσω διαδικτυακών υπηρεσιών.
- Σε πολλές περιοχές δικαιοδοσίας, τα παιδιά διαζευγμένων ή χωρισμένων γονέων κατά την έναρξη της πανδημίας δεν ήταν σε θέση να έλθουν σε επαφή και με τους δύο γονείς.
- Καθώς προχωρούσε η πανδημία, ορισμένες κυβερνήσεις κατέστησαν σαφές ότι τα παιδιά πρέπει να είναι σε θέση να έρχονται σε επαφή και με τους δύο γονείς.

Υγεία και Πρόνοια:

- Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είχαν αρνητικό αντίκτυπο στα δικαιώματα των παιδιών σε σχέση με την υγεία και την ευημερία τους.
- Ιδιαίτερα ανησυχητικά ζητήματα είναι τα εξής: η ψυχική υγεία των παιδιών· η σωματική υγεία των παιδιών, η ικανότητά τους να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας και σε γενικές υπηρεσίες υγείας· η πρόσβαση των παιδιών σε υπηρεσίες σεξουαλικής υγείας· και η επισιτιστική ασφάλεια.
- Υπήρξαν δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά με αναπηρία, στα παιδιά με ήπια έως μέτρια προβλήματα ψυχικής υγείας, στα παιδιά με ψυχικές ασθένειες και στα παιδιά με πρόσθετες μαθησιακές ανάγκες.
- Οι υπηρεσίες υγείας προς τα παιδιά μειώθηκαν, σταμάτησαν ή αναπτύχθηκαν εκ νέου προς αντιμετώπιση της πανδημίας.
- Η ψυχική υγεία των παιδιών προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία λόγω των περιορισμών στις μετακινήσεις, του εγκλεισμού στο σπίτι, της μη σχολικής φοίτησης και των μειωμένων ευκαιριών για παιχνίδι και συνάντηση με φίλους.

Γραμματεία ENOC

Συμβούλιο της Ευρώπης

Κτίριο «Αγορά»

Γραφείο B5 07

67075 Στρασβούργο Cedex

Ιστοσελίδα www.enoc.eu

Τηλ. + 33 3 90 21 54 88

Email secretariat@ombudsnet.org

European Network of Ombudspersons for Children

- Διαπιστώθηκε ότι το επίπεδο κατάθλιψης, άγχους και συναισθηματικής δυσφορίας των παιδιών αυξήθηκε σε πολλές περιοχές δικαιοδοσίας σε μια περίοδο κατά την οποία τα παιδιά χρειάζονταν μεγαλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας.
- Ο αντίκτυπος της πανδημίας στην οικονομία θεωρείται ότι εξώθησε πολλές οικογένειες σε επισφαλείς οικονομικές καταστάσεις, με επακόλουθα τον αρνητικό αντίκτυπο στο βιοτικό τους επίπεδο και την επισιτιστική ασφάλεια των παιδιών.
- Πολλά μέλη τροποποίησαν τη νομοθεσία τους για τη στήριξη του βασικού εισοδήματος, τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και την αναστολή πληρωμής ενοικίων.
- Επιπλέον, ο έλεγχος από τους Συνηγόρους του Παιδιού, οι τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας και οι διαδικτυακές υπηρεσίες, καθώς και η χορήγηση πρόσθετης χρηματοδότησης ήταν τα κύρια μέτρα που ελήφθησαν κατά την προσπάθεια μείωσης των αρνητικών επιπτώσεων.

Εκπαίδευση, παιχνίδι και αναψυχή:

- Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης, και ιδίως το κλείσιμο των σχολείων, είχαν αρνητικό αντίκτυπο στα δικαιώματα του παιδιού σε σχέση με την εκπαίδευση, το παιχνίδι, τον ελεύθερο χρόνο και την πολιτιστική ζωή.
- Υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με τη μείωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα: δευτεροβάθμια εκπαίδευση· πρωτοβάθμια εκπαίδευση· προσχολική εκπαίδευση· επαγγελματική κατάρτιση και τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Υπήρξαν δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά με πρόσθετες μαθησιακές ανάγκες, στα παιδιά με αναπηρία, στα παιδιά με ψυχικές ασθένειες, στα παιδιά με ήπια έως μέτρια προβλήματα υγείας και στα παιδιά που έχουν ανατεθεί σε δημόσια πρόνοια.
- Μολονότι ορισμένα μέλη στράφηκαν προς τη διαδικτυακή μάθηση, δεν ήταν όλα τα μέλη πρόθυμα να το πράξουν αποτελεσματικά στην αρχή της πανδημίας.
- Το «ψηφιακό χάσμα» έγινε ολοένα και πιο εμφανές καθώς προχωρούσε η πανδημία, με πολλά παιδιά να μην έχουν πρόσβαση στη διαδικτυακή μάθηση λόγω περιορισμένης ή μηδενικής πρόσβασης στο διαδίκτυο ή μη πρόσβασης σε τεχνολογικές συσκευές.

Γραμματεία ENOC

Συμβούλιο της Ευρώπης

Κτίριο «Αγορά»

Γραφείο B5 07

67075 Στρασβούργο Cedex

Ιστοσελίδα www.enoc.eu

Τηλ. + 33 3 90 21 54 88

Email secretariat@ombudnet.org

European Network of Ombudspersons for Children

- Στην πλειονότητα των μελών, οι διαδικτυακές υπηρεσίες και η χορήγηση πρόσθετης χρηματοδότησης και πόρων που απευθύνονταν ειδικά σε ευάλωτες ομάδες παιδιών για την αντιμετώπιση της ψηφιακής φτώχειας ήταν κάποια από τα μέτρα που ελήφθησαν, όπως και οι παρεμβάσεις των Συνηγόρων του Παιδιού.
- Ορισμένα μέλη έδωσαν προτεραιότητα στην επαναλειτουργία των σχολείων το συντομότερο δυνατόν, ενώ σε άλλα μέλη τα σχολεία παρέμειναν ανοικτά για τα ευάλωτα παιδιά.
- Οι περιορισμοί στη χρήση εσωτερικών και εξωτερικών χώρων και στις αθλητικές δραστηριότητες, καθώς και οι περιορισμοί που τέθηκαν στις ευκαιρίες να περνάει κανείς τον ελεύθερό του χρόνο σε εξωσχολικούς συλλόγους, ομάδες κ.λπ. επηρέασαν αρνητικά το δικαίωμα για παιχνίδι, ελεύθερο χρόνο και αναψυχή.
- Υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με τον αντίκτυπο των περιορισμών στο δικαίωμα για παιχνίδι κ.λπ. στην ψυχική υγεία και τη συνολική ανάπτυξη των παιδιών.
- Σε ορισμένα μέλη δόθηκε προτεραιότητα στην επαναλειτουργία των παιδικών χαρών, ενώ σε άλλα μέλη έγιναν προσπάθειες για να διαμοιραστούν διαδικτυακές δραστηριότητες παιχνιδιού ή πακέτα πόρων παιχνιδιών ή επετράπη σε παιδιά ορισμένων ηλικιών να συναντηθούν σε ομάδες για να παίξουν.

Ειδικά Μέτρα Προστασίας της ΔΣΔΠ:

- Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης είχαν αρνητικό αντίκτυπο στα ειδικά μέτρα προστασίας.
- Ιδιαίτερα ανησυχητικά ζητήματα είναι τα εξής: ο αρνητικός αντίκτυπος στη σωματική και ψυχολογική αποκατάσταση και στην κοινωνική ένταξη μετά από κακοποίηση ή τραυματισμό· το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και η στέρηση της ελευθερίας.
- Υπήρξαν δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά που εμπíπτουν στο δικαστικό σύστημα ανηλίκων και στα παιδιά με ψυχικές ασθένειες.
- Σημειώθηκαν καθυστερήσεις στις δικαστικές διαδικασίες και συσσώρευση στο σύστημα δικαιοσύνης ανηλίκων σε πολλά μέλη.
- Υπάρχουν ανησυχίες ότι κατά τη διάρκεια της πανδημίας τα παιδιά που στερήθηκαν την ελευθερία τους παρέμειναν απομονωμένα και δεν είχαν πρόσβαση σε

European Network of Ombudspersons for Children

δικηγόρους καθώς και το γεγονός ότι η στέρηση της ελευθερίας δεν θεωρείται ως έσχατη λύση σε ορισμένα μέλη.

- Ορισμένα μέλη έχουν λάβει μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά τελούν υπό προσωρινή κράτηση μόνο ως έσχατη λύση ή ότι ο χρόνος κράτησης μειώνεται.

Λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα των παιδιών ως μέτρα έκτακτης ανάγκης

Η Εκτίμηση Επίδρασης στα δικαιώματα του παιδιού (CRIA) αναγνωρίζεται από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού μεταξύ των Γενικών Μέτρων Εφαρμογής για τη ΔΣΔΠ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4. Η CRIA είναι μια συστηματική αξιολόγηση και κοινοποίηση του πιθανού αντικτύπου μιας πρότασης ή μέτρου στα δικαιώματα του παιδιού και ένας μηχανισμός μέσω του οποίου θα εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο τα δικαιώματα του παιδιού επηρεάζονται από τις αποφάσεις και τις ενέργειες των κυβερνήσεων, των θεσμικών οργάνων και άλλων, στους τομείς του δικαίου, της πολιτικής και σε πρακτικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η CRIA αποτελεί ευκαιρία τροποποίησης μιας πρότασης πριν από την εφαρμογή της για τον μετριασμό ή την εξάλειψη τυχόν δυσμενών επιπτώσεων στα δικαιώματα του παιδιού.

- Η CRIA σχετικά με τα μέτρα έκτακτης ανάγκης εφαρμόστηκε από μια μειοψηφία κυβερνήσεων.
- Όπου εφαρμόστηκε η CRIA, αυτό πραγματοποιήθηκε ως επί το πλείστον με πολύ καθυστέρηση στην ανάπτυξη μέτρων έκτακτης ανάγκης.
- Η CRIA σχετικά με τα μέτρα έκτακτης ανάγκης δεν έλαβε υπόψη τα σχετικά ποσοτικά ή ποιοτικά στοιχεία και, ακόμη και όταν υπήρχαν τέτοια σχετικά στοιχεία αυτά δεν λήφθηκαν πάντοτε υπόψη.
- Η CRIA σχετικά με τα μέτρα έκτακτης ανάγκης δεν περιελάμβανε παιδιά ή νέους.
- Η CRIA σχετικά με τα μέτρα έκτακτης ανάγκης δεν χρηματοδοτήθηκε επαρκώς.
- Υπήρξαν στοιχεία από ορισμένα μέλη ότι η CRIA συνέβαλε σε θετικές αλλαγές, αλλά αργότερα κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

European Network of Ombudspersons for Children

Το ENOC συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης “Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια” (REC 2014-2020). Το περιεχόμενο αυτής της δημοσίευσης αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις του ENOC που ευθύνεται αποκλειστικά για αυτές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αποδέχεται καμία ευθύνη ως προς τη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

ENOC is co-funded by the European Union’s Rights, Equality and Citizenship Programme (REC 2014-2020). The content of this publication represents only the views of ENOC and is its sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Γραμματεία ENOC
Συμβούλιο της Ευρώπης
Κτίριο «Αγορά»
Γραφείο B5 07
67075 Στρασβούργο Cedex
Ιστοσελίδα www.enoc.eu
Τηλ. + 33 3 90 21 54 88
Email secretariat@ombudnet.org